

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 531/2021-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 14C/406/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 14C/406/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré jej **je** Okresný súd Bratislava II **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 531/2021 z 30. septembra 2021 prijal na ďalšie konanie v časti ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 27. augusta 2021, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tiež navrhuje priznať primerané finančné zadostučinenie 7 000 eur.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobca [REDACTED] (v súčasnosti právny nástupca [REDACTED]) podal návrh na okresnom súde, ktorým sa domáhal vydania platobného rozkazu na zaplatenie 300 000 eur z titulu náhrady škody proti žalovanému

1/ [REDAKOVANÉ] (občianske združenie) a žalovanej 2/ (sťažovateľke). Okresný súd vydal platobný rozkaz č. k. 14C/406/2015 z 29. októbra 2015, ktorým uložil sťažovateľke zaplatiť sumu 300 000 eur, nahradiť trovy konania 18 000 eur a trovy právneho zastúpenia 2 065,04 eur. Okresný súd uznesením z 5. mája 2016 platobný rozkaz zrušil. Dňa 29. septembra 2016 sťažovateľka podala sťažnosť na postup vyššieho súdneho úradníka, ktorý sa podľa názoru sťažovateľky dopustil porušenia zákona pri vydaní platobného rozkazu.

3. Žalobca 2. októbra 2018 podal návrh na zmenu žaloby spočívajúcu v uplatnení práva na ochranu dobrej povesti žalobcu ako právnickej osoby. Touto zmenou sa domáhal zaplata 300 000 eur a ospravedlnenia uverejneného v týždenníku [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Alternatívne, ak žalobca v 1. rade a sťažovateľka túto povinnosť nesplnia, žiadal nahradiť nemajetkovú ujmu 500 eur za každý deň od 30. dňa do právoplatnosti rozsudku.

4. Sťažovateľka uviedla, že od podania žaloby (24. septembra 2015) nie je konanie právoplatné skončené a celková doba konania trvá viac ako 5 rokov. Tiež tvrdí, že zbytočné prietahy v konaní sú zapríčinené aj opakovaným odročovaním pojednávania. Sťažovateľka sa snažila odstrániť zbytočné prietahy v konaní sťažnosťou adresovanou predsedovi súdu 29. júna 2020. Zároveň uviedla, že o zmene žaloby žalobcu okresný súd procesne nerozhodol.

5. Sťažovateľka je toho názoru, že žalobca vedie voči sťažovateľke žalobu z dôvodu zastrašovania, aby vzala späť žaloby, ktoré podala proti žalobcovi o vydanie zamestnaneckých akcií podľa privatizačnej zmluvy v súvislosti so zmluvou o predaji akcií spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorej bola sťažovateľka zamestnankyňou.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že uznesením z 20. septembra 2021 konanie zastavil z dôvodu späťvzatia žaloby. Ďalej uviedol, že sťažnosť sťažovateľky adresovaná predsedovi bola vyhodnotená ako dôvodná. Tiež poznamenal, že sťažovateľka sa k späťvzatiu žaloby nevyjadrila.

7. Sťažovateľka vo svojom ďalšom podaní uviedla, že žalobca opakovane žiadal o odročenie pojednávania bez ospravedlniteľného dôvodu, čo prispelo k zbytočným prietahom v konaní. Sťažovateľka tiež obsiahlo vyjadrila svoj názor o mediálnych korupčných kauzách týkajúcich sa okresného súdu.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v ich všeobecnom poňatí je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 47/03, IV. ÚS 205/03). Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

11. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 204/2021) a (iv) význam pre sťažovateľku (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

12. Posúdenie právnej zložitosti veci nie je dané samé osebe predmetom konania ani frekvenciou toho-ktorého typu konaní, ale vždy skutkovými a právnymi okolnosťami konkrétnej prejednávanej veci. Predmet konania neindikuje okolnosti, pre ktoré by sa mala považovať napadnutá vec za osobitne zložitú. V správaní sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Ústavný súd dodáva, že sťažovateľka mohla aktivovať proces odstránenia zbytočných prietáhov v konaní podstatne skôr. Uvedené ústavný súd zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Keďže sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalovanej, význam samotného konania je aj pre ňu dôležitý.

13. Celková dĺžka konania od podania žaloby 24. septembra 2015 do podania ústavnej sťažnosti 27. augusta 2021 trvá päť rokov a jedenásť mesiacov. K celkovej dĺžke konania prispela trojnásobná zmena zákonného sudcu (25. septembra 2015, 2. marca 2016, 11. januára 2017) a odročovanie pojednávaní (9. apríla 2018, 1. júna 2018, 2. októbra 2018, 10. augusta 2020, 16. novembra 2020, 3. decembra 2020). Je tak zrejmé, že v konaní nebolo zrealizované ani jedno pojednávanie.

14. Ústavný súd poznamenáva, že dĺžka posudzovaného obdobia sa predĺžila aj v dôsledku mimoriadnej pandemickej situácie na území Slovenskej republiky. Avšak ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020). Ústavný súd tiež konštatuje, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 49/01). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) je ukončenie súdneho konania v primeranom čase základným ľudským právom (rozsudok ESLP z 29. mája 1986 vo veci Deumeland proti Nemecku, sťažnosť č. 9384/81).

15. Ústavný súd už viackrát uviedol (I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03, II. ÚS 153/06, III. ÚS 399/2011), že personálne problémy a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02, III. ÚS 399/2011).

16. Ústavný súd poznamenáva, že primeraná dĺžka súdneho konania na jednom stupni je ústavne akceptovateľná doba v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci (napr. 15. októbra 1999 vo veci Humen proti Poľsku, sťažnosť č. 26614/95, rozsudok EŠLP z 17. januára 2002 Calvelli a Ciglio proti Taliansku, sťažnosť č. 32967/96).

17. Dĺžka konania v posudzovanej veci trvala približne päť rokov. Ústavný súd v súvislosti s rozhodovacou činnosťou EŠLP (rozsudok EŠLP z 20. júna 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01) kvalifikoval nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu a v súlade s ustálenou judikatúrou (III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017) už vyslovil, že samotnou dĺžkou súdneho konania (päť rokov a jedenásť mesiacov) dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. EŠLP vo svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil, že dĺžka súdneho konania viac ako päť rokov je neprimeraná (rozsudok EŠLP z 25. júla 2017 vo veci Magát proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 44646/15 a rozsudok EŠLP z 8. októbra 2013 vo veci Frigo proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16111/11). Vzhľadom na ústavne neakceptovateľnú dobu konania deklaroval porušenie uplatnených práv.

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

18. Z vyjadrenia okresného súdu vyplynulo, že konanie je v súčasnosti zastavené uznesením z 20. septembra 2021. Ústavný súd preto nedoplnil ochranu aj o uloženie príkazu vo veci konať.

19. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadost'učinenia 7 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 132/2012). Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia zohľadnil dĺžku konania, predmet sporu, význam sporu pre sťažovateľku (rozsudok EŠLP zo 16. decembra 2003 vo veci [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00) a postup súdu. Z rozhodovacej činnosti EŠLP vyplýva, že spravodlivé finančné zadost'učinenie sa priznáva podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu (III. ÚS 204/2010). Deklarácia porušenia základných práv implicitne zahŕňa aj satisfakčný prvok (I. ÚS 70/2012, I. ÚS 257/08). Sťažovateľka proces odstránenia zbytočných prietahov mohla iniciovať podstatne skôr. Vzhľadom na tieto všetky skutočnosti ústavný súd sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal finančné zadost'učinenie 2 000 eur a v prevyšujúcej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu